

Fipps, Lisa: **Morska zvezda**.

Prev. Urška Pajer. Izola : Grlica, 2023, 241 str.

| M – 3. stopnja

| Dekleta | Debelost | Psihično nasilje | družina | matere in hčere | medvrstniško nasilje | psihoterapevti | prijateljstvo | samopodoba | samozavest | plavanje | pripoved v verzih

Odličen problemski roman za bralke in bralce v 3. triletju OŠ in srednješolce, za starše in druge vzgojitelje, za pogovor; ker je pripoved oblikovana kot pesem, se bere hitro, čeprav gre za večplastno besedilo, je torej kot nalašč tudi za manj navdušene bralke, bralce; vsekakor prava izbira tudi za bralno značko. 😊

Takole sem zapisala na Facebooku:

Ellie je stara dvanajst let, vse od rojstva je debela, od 5. leta dalje se je vrstniki posmehujejo, pravijo ji Pljuska, dobro se počuti samo, ko plava v bazenu, sama. Starejša ko je, bolj so vrstniki in predvsem vrstnice nesramni in nasilni do nje. Najhuje je, ker se norčujeta iz nje tudi starejša brat in sestra, še posebej pa mama, ki jo sili v različne shujševalne kure in tudi v bariatrično operacijo. Samo oče jo sprejema in ji poskuša pomagati. Ob strani ji stoji tudi prijateljica Viv, toda ona se odseli na drug konec države. K sreči pa se priselijo Catalina, nova prijateljica, in njena mehiška družina. Ellie se s pomočjo terapevtke postopoma osvobodi maminih pritiskov, sprejme samo sebe, kakršna je, se vzljubi in obenem tudi upre nasilju vrstnikov in drugih.

Osrednji problemi so debelost, družinsko in medvrstniško nasilje, obravnavani na način, ki spodbuja pogovor in razmislek; besedilo odpira tudi vprašanja, kako se vedemo do kakorkoli drugačnih ... revnih, ljudi drugih narodnosti in kultur, idr.

Spodbude za branje:

- Na kratko predstavimo problem romana, poudarimo, da so poglavja napisana v obliki pesmi (roman je kot niz pesmi) /Prebere se ga zelo hitro!/.
- Preberemo predstavitev s hrbtni strani knjige.
- Mene je ganilo tole: *Ellie je naveličana vrstniškega ustrahovanja in sramotenja zaradi prevelike telesne teže. Še huje jo boli sestrino nerazumevanje in kriticizem njene mame. Trudi se živeti neopazno, po pravilih debelušk: "ne povzročaj valov", "ne jej v*

- javnosti" ... Vse, kar si Ellie želi, je brezskrbno in veselo otroštvo. (Do 14. leta sem bila tudi jaz debela in pogosto v posmeh vrstnikom in odraslim! Toda doma me niso sekirali.)
- V kratki »Besedi avtorice« Lisa Fipps pove, da je zgodba sicer izmišljena, toda v otroštvu je doživela vse zlobnosti, ki jih je izkusila Ellie. In da so pravila debeluške resnična. Ali tudi mi, kdo od nas ali celo vsakdo doživlja zlobnosti?
- Preberemo katerega od citatov.
- !Tema je občutljiva, zato bi bilo na bralnem srečanju dobrodošlo sodelovanje strokovnjaka, šolskega psihologa, socialnega delavca idr.
- Ko roman preberemo, se pogovarjamo najprej glede na odziv bralk, bralcev.
- Vsekakor se bomo dotaknili družinskega nasilja: kakšen odnos imata do Ellie starejša brat in sestra? Mama (novinarka) in očka (psihiater) se prepirata, tudi zaradi različnega sprejemanja Elline debelosti, mama je do nje hladna in nasilna, oče je razumevajoč in ji res skuša pomagati.
- Pogovarjali se bomo o medvrstniškem nasilju. Razmišljali bomo, kako zelo kruti smo do drugačnih!!! Je kdo med nami debel? Je kdo na šoli debel? Kako se počutimo, kako se vedemo?
- Roman se dotakne nasilja do različnih drugačnosti npr. revnih (eden od sošolcev, ki je reven, je tudi nasilen do Ellie); drugih narodnosti (Catalina in njena družina so mehiškega rodu).
- Če imamo na bralnem srečanju tudi strokovnjaka, ga prosimo za razlago.

Ona je danes prva, ki me pripravi do nasmeha.
Prva ob kateri s počutim zaželeno.
Razumljeno.
Zadržujem solze.
Ni znano, koliko učencem so knjižničarji rešili življenje, ko so med odmorom toplo sprejeli samotarje.
(Morska zvezda, str. 29)

Želim si, da bi lahko pametovala svojim staršem, tako kot sem dr. Radovedni, jim povedala, kaj v resnici mislim, še posebej mami, vendar se preveč bojim njenega odziva. Že zdaj, ko svoje misli zadržim zase, mi otežuje življenje.

Zakaj otroci ne smemo povedati staršem, da se motijo?

Ne vedo vsega.

Včasih se zdi, da ne vedo ničesar.
(Morska zvezda, str. 32)

PROSTOR ZA MORSKO ZVEZDO

Tako pogosto plavam,
da moji najboljši prijateljici
Viv in Catalina
odnehata že pred mano.

Odplavam k njima
in skupaj strmimo v nebo,
v nebeški ocean.

Vivi in Catalini
povem o morski zvezdi,
o tem, kako se ne bom
več skrivala
in se delala majhno.

Kako ponosna sem, da sem, kdor sem,
in da zahtevam pravico
do svojega prostora.

Zaslужim si, da me vidijo.
Da me opazijo.
Da me slišijo.
Da me obravnavajo kot človeka.

Razprem se kot morska zvezda.
Na svetu
je dovolj
prostora
prav
za
vsako
od nas.
(Morska zvezda, str. 240, zadnja pesem)

Nadaljnje spodbude za branje:

- Problem debelosti lahko povežemo z razmišljanjem o prehranskih motnjah.
- Roman *Morska zvezda* Lise Fipps primerjamo z romanom *Debeluška* Janje Vidmar. To je lahko dober primer za branje za bralno značko in za medgeneracijsko branje! (Ni treba, da vsi preberemo oba romana: tako bo debata še zanimivejša in ne bomo imeli problema z izvodi knjig.)
- Priporočam tudi roman iz Priporočilnice Bralne značke: Petra Soukupová, *Klub čudnih otrok*, v katerem se štirje »čudni« otroci v zgodnjih najstniških letih slučajno znajdejo skupaj: so občutljivi, različni, vsak od njih je "drugačen" ...
<https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/klub-cudnih-otrok>

Še nadaljnje spodbude za branje:

- Kakšen se nam zdi roman v obliki pesmi? Pesmi niso v verzih, v resnici ne gre za res roman v verzih, kot je zapisano med vsebinskimi gesli, ampak meni se zdi zaradi kratkosti oz. koncentracije sporočil zelo spodbuden za branje, posebno tistim mladim, ki malo manj radi berejo. Kako pa drugi občutite tovrstno besedilo?
- V Priporočilnici Bralne značke so predstavljeni štirje kakovostni mladinski »romani (pripovedi) v verzih«, ki obravnavajo zelo različne teme:
Anderson, Laurie Halse Anderson: Krik: <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/krik>
Sonya Sones: Reševanje Red: <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/resevanje-red>
Sarah Crossan: Eno: <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/eno>
Sarah Crossan: Zavetje vode: <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/zavetje-vode>